Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Lausunto valtioneuvoston selvityksestä: Komission tiedonanto Vihreän kehityksen ohjelman teollisuussuunnitelma: EU:n hiilineutraali teollisuus kehityksen kärkeen (E 174/2022 vp)

Talousvaliokunta on pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolta (KKV) kirjallista asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston selvityksestä, joka koskee komission tiedonantoa Vihreän kehityksen ohjelman teollisuussuunnitelma: EU:n hiilineutraali teollisuus kehityksen kärkeen (KOM (2023) 62 lopullinen). Valtioneuvoston selvityksen kohteena olevan komission teollisuussuunnitelman tavoitteena on selvityksen mukaan luoda suotuisa ympäristö, jotta voidaan lisätä Euroopan kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi vaadittavien hiilineutraalien teknologioiden ja tuotteiden tuotantokapasiteettia EU:ssa. Suunnitelmalla täydennetään meneillään olevia Euroopan vihreän kehityksen ohjelman (Green Deal) ja RePowerEU-suunnitelman toimia. Suunnitelma perustuu neljälle pilarille: ennakoitava ja yksinkertaistettu sääntely-ympäristö, rahoituksen saannin nopeuttaminen, osaamisen lisääminen ja avoin kauppa häiriönsietokykyisten toimitusketjujen luomiseksi.

KKV suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti ilmastotavoitteiden saavuttamista edistäviin hankkeisiin. Vihreää siirtymää edistäviä uusia julkisia rahoitusohjelmia tulisi kuitenkin harkita huolellisesti ja niiden tulisi perustua perusteellisiin selvityksiin saavutettavista lisähyödyistä. Nykyisessä tilanteessa KKV katsoo valtioneuvoston selvityksessä esitetyn kannan mukaisesti, ettei uusille EU-tason rahoitusvälineille ole tarvetta. Jotta markkinoiden toiminta ei häiriintyisi, markkinoiden tulisi ensisijaisesti itse saada määritellä tehokkaat ratkaisut ilmastohaittojen ehkäisemiseksi.

Virasto pitää erityisen tärkeänä, että yritysten kohtaama toimintaympäristö on ennakoitava ja selkeä, jotta niillä olisi kannustimia investoida vihreää siirtymää edistäviin hankkeisiin. Virasto pitää myönteisenä, että selvityksessä painotetaan markkinaehtoista ja teknologianeutraalia lähestymistapaa. Vihreää siirtymää edistävien toimien tulisi ensisijaisesti perustua markkinoilla syntyneisiin ratkaisuihin. Valtiontukien käyttöä tai muuta julkista rahoitusta ei myöskään tulisi laajentaa tilanteisiin, joissa yritykset voivat saada rahoitusta vihreää siirtymää edistäville hankkeilleen markkinoilta. Valtioneuvoston selvityksen tavoin myös KKV suhtautuu varauksellisesti valtiontukipolitiikan ja -sääntöjen muutoksiin, joilla laajennettaisiin tai helpotettaisiin valtiontukien myöntämistä.

Valtioneuvoston selvityksessä esitetään, että Suomi tunnistaa julkisten hankintojen merkityksen vähähiilisten ja kiertotaloustuotteiden markkinoiden luomisessa. KKV toteaa, että virasto on aiemmin tuonut kantanaan esiin, ettei erilaisten keskenään ristiriitaisten tavoitteiden toteuttaminen hankinnoilla välttämättä johda parempaan lopputulokseen, ja niistä seuraavat kustannukset voivat olla näennäistä suurempia[1]. KKV katsoo olevan todennäköistä,

[1] Policy Brief 1/2022: Julkisten hankintojen tavoitteet ja riskit – hankintojen seurantaa tulisi kehittää.

ALLEKIRJOITETTU
ASIANHALLINTAJÄRJESTELMÄSSÄ

ettei ympäristötavoitteiden lisääminen juuri julkisiin hankintoihin ole paras tapa edistää kyseisiä tavoitteita.

Kirsi Leivo
Pääjohtaja

Alma Wahrmann
Johtava asiantuntija

ALLEKIRJOITETTU
ASIANHALLINTAJÄRJESTELMÄSSÄ